
IN MEMORIAM

SAFFER PÁL (1924–1998)

CSENDES EMBER, PIPÁVAL

Az Újvidéki Rádióban ismertem meg Saffer Pált. Gyerekriporter voltam, Pap Imre bácsi, a szerkesztőm gyakran magával cipelt vajdasági körútjaira, igyekezett megkedveltetni velem a mesterséget. Leginkább többen ültünk a kis krémszínű Fityóban. Néha Kizur jött velünk, néha Balázs-Piri, de négy-szer-ötször Saffer is. Csendes ember volt, szerettem a pipája illatát. Ha megérkeztünk egy-egy faluba, mi az iskolába tartottunk, ő körbejárta a szövetkezetet, a gyárat, a művelődési házat. Még erről is csak akkor mesélt, ha kérdeztük. Otthon mondtam apáméknak, kivel is ültem a kocsiban. „Hiszen ő is feketicsi – mondta apám. – Nem emlékszel arra a kis boltra, a Krivajától nem messze? Az volt az édesapjáié, a Saffer Jánosé.” Keveset tartózkodtam Feketicسن ahhoz, hogy ilyen emlék megmaradjon bennem. Apám mesélte, hogy egyszer a patak hídján két másik gyerek lökdöste az akkor elemista Palit, azt kiabálták neki, hogy zsidó. Apám elzavarta őket, de sohasem felejtette el, hogy az úzótt kisfiú magába zárkózott, nem is sírt, lehajtott fejjel vonszolta magával a nehéz iskolatáskát. Eről nem szóltam semmit Saffernek, megélt ő többeket is. Érdekes módon sohasem mesélt az ellenállás éveiről. Mikor faggattam, akkor sem válaszolt a magyar hatóságok ellene folytatott peréről, pedig elítélték mint kommunistát és búzagyújtogatót. Ilyenfajta tapasztalatairól hallgatott, inkább a rádiójátékairól beszélt, én is arról szerettem hallgatni, magamban már saját drámaterveimet dédelgettem. Mindössze négy könyv maradt utána. Megszereztem mindet, gyűjtöm a kortárs vajdaságiak műveit. Első regénye, *Az utolsó vallomás*, 1953-ban jelent meg. Riportjai és útleírásai *Folyók, hegyek, emberek* címmel 1960-ban. Ezeket antikváriumban vettem meg. Az elbeszéléseinek két könyvét, a *Hideg neonfényt* (1967) és a *Politúros fedélű könyvet* (1984) már a Forumban kaptam meg. Valamiképpen hasonlítanak rá

ezek a könyvek. Érezhető zárkózottság van az írásokban, csendesek és adatszerűek. Saffer az életben sem szerette a nagy szavakat, az érzelmes kirohanásokat. Az élet igenlését, a tüzet, ami hajtotta, zár alatt tartotta. Szermermes volt. A rádió szerkesztőségében évekig mesélték anekdotaként azt az esetet, mikor egyszer nyújtott hangon, szinte kibírhatatlan lassúsággal azt mondta halkán: „Jaj, gyerekek! Én olyan ideges vagyok!” Ezt a mondatot mindenki igyekezett a tőle telhető leglassabban elmondani, de állíthatom, kevesen érték el Pali megszokott hanghordozását. Sok interjút, riportot készített életében, de izgulni csak egyszer láttam, mikor hosszú kapacitálás után rávettem, hogy kamera elé álljon, portrét készítettem róla az Újvidéki Televízióknak. Sokkal jobban szeretett nyugton ülni az íróasztalánál. Sokáig főnököm volt, hiszen a rádióban kezdőként dolgoztam vele, akkor ő már tapasztalt újságíró volt, mindjárt a háború után csatasorba állították. Volt az *Új Falu* című hetilap főszerkesztője, rádiós szerkesztő, mikor megalakult az Újvidéki Televízió, akkor ő volt az első műsorigazgató. Sose parancsolgatott, csendesen beszélgetett munkatársaival. Íróságát nagyrészt föláldozta a szervezőmunka érdekében. Sokáig vezette a tv drámai osztályát is, az első tv-játékokat mind ő rendelte, javította, segítette a nézők elé. Azt hiszem, ha hagyják, legszívesebben rádiójátékokat írt volna egész életében. Paradox módon ezeket a szövegeket nem is ismeri senki, mert elhangzottak ugyan, de meg nem jelentek soha. Utolsó éveiben Kanizsára vonult vissza, az Írótáborban találkoztam többször is vele, beszélgetni akkor már nem tudtunk, felesége, Vera közvetített köztünk, de a betegség első hónapjai után visszatért szemébe az értelem, bólogatva hallgatta, én meg elmondtam neki a szerkesztőségi eseményeket. Mikor melléje ültem, mindig pipájának illatát éreztem, pedig akkor már régen nem gyújtott rá. Míg élek, érzem azt az édeskés füstöt, amellyel valamikor telefújta a kis Fiat 600-as légterét. Csendes ember volt, aki szóltanul segített, mikor rászorult az ember. Nem tudom, pipái mit tudnának mesélni szíve melegéről.

GOBBY FEHÉR Gyula

1998. április 10.